

Hallituksen esitys Eduskunnalle koskeva Kansainvälisen työkonferenssin 40. istuntokaudellaan vuonna 1957 hyväksymiä sopimuksia ja suosituksia

Kansainvälisen työjärjestön (ILO) Genevessä vuonna 1957 pidetty yleiskokous, 40. Kansainvälinen työkonferenssi, jossa Suomea edusti työjärjestön sääntöjen edellyttämä hallituksen, työnantajien ja työntekijäin edustajista kokoonpantu valtuuskunta ja jota on lähemmin selostettu sosiaaliministeriön julkaisemassa Sosiaalisessa Aikakauskirjassa N:o 7—8/1958, hyväksyi Kansainvälisen työtoimiston edellisessä työkonferenssissa suoritetun keskustelun perusteella laatimien luonnosten pohjalta kolme sopimusta ja kaksi suositusta. Kansainvälisen työjärjestön perussäännön (As.kok. 505/1947) 19 artiklan 5 a) ja 6 a) kohtien mukaisesti on kysymyksessä olevat sopimukset ja suositukset lähetetty kaikkien jäsenvaltioiden ratifioitaviksi tai tutkittaviksi siinä tarkoituksessa, että niitä

ryhdyttäisiin toteuttamaan joko maan lainsäädännön puitteissa tai muulla tavoin. Saman artiklan 5 b) ja 6 b) kohtien mukaisesti saatetaan mainitut asiakirjat täten Eduskunnan käsiteltäviksi niiden johdosta mahdollisesti tarpeellisiksi katsottaviin lainsäädännönlisiin tai muihin toimenpiteisiin ryhtymiseksi.

Hyväksytyistä sopimuksista koskee yksi pakkotyön poistamista, yksi viikkolepoa kauppalikkeissä ja toimistoissa sekä yksi alkuasukasheimojen suojelua ja sulauttamista. Suosituksista koskee toinen viikkolepoa kauppalikkeissä ja toimistoissa sekä toinen alkuasukasheimojen suojelua ja sulauttamista.

Sekä sopimusten että suositusten suomenkielelle käännetyt tekstit ovat tämän esityksen liitteinä (Liitteet A—E).

I Hyväksyttäväksi esitettävä sopimus

Sopimus (N:o 105), joka koskee pakkotyön poistamista

Sopimus, jonka hyväksymistä ei lopullisessa äänestyksessä konferenssissa kukaan asettanut vastustamaan, kieltää pakkotyön käyttämisen a) poliittisena pakko- tai kasvatukseen tai rangaistuksena poliittisista tai voimassa olevalla poliittiselle, sosiaaliselle tai taloudelliselle järjestelmälle aatteellisesti vastakkaisista mielipiteistä tai niiden esittämisestä, b) työvoiman mobilisoimiseksi ja käyttämiseksi taloudellista kehitystä edistäviin tarkoituksiin, c) menetelmänä työkurin ylläpitämiseksi, d) rangaistuksena lakkoon osallistumisesta sekä e) rodullisiin, sosiaalisiin, kansallisiin tai uskonnollisiin syihin perustuvana syrjintä-

menettelynä. Jokainen Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, joka ratifioi sopimuksen, sitoutuu ryhtymään tehokkaisiin toimenpiteisiin kaikkien mainittujen pakkotyömuotojen poistamiseksi välittömästi ja täydellisesti.

Sopimusteksti on liitteessä A.

Kansainvälinen työkonferenssi hyväksyi samasta kysymyksestä sopimuksen jo vuonna 1930 (ILO-sopimus N:o 29). Tämän sopimuksen on Suomi ratifioinut ja on sen voimaansaattamista tarkoittava asetus annettu joulukuun 5 päivänä 1935 (373/35) sisältäen se myös sopimuksen sanamuodon.

Vuoden 1930 sopimus tähtää sekin pakollisen työn kieltämiseen. Se sallii kuitenkin

joukon poikkeuksia, jotka myöntävät pakko-työn teettämisen ja ovat lisäksi siten kirjoitetut, että niitä on voitu tulkita laajemman-kin pakkotyöoikeuden salliviksi, kuin oikeastaan oli ollut tarkoitus. Vuonna 1957 hyväksytty sopimus pyrkii sekä tiukentamaan pakkotyön käyttämisen kieltoa että estämään ja rajoittamaan liian väljää poikkeusmääräysten tulkintaa ja siihen nojautuvaa pakkotyön teettämistä.

Hallitus on pakkotyön poistamista tarkoittavan, vuoden 1957 sopimuksen aikaansaamista edeltäneessä kirjeenvaihdossa ilmoittanut Kansainväliselle työtoimistolle pitävänsä puheena olevan sopimuksen hyväksymistä tarpeellisenä, mutta lausunut kuitenkin edellyttävänsä, ettei sopimuksen piiriin kuuluvaksi pakkotyöksi katsota sellaista pakkotyötä, jonka asianomaiset viranomaiset tai tätä tarkoitusta varten asetetut elimet katsovat tarpeelliseksi määrätä erinäisten sosiaalisten velvollisuuksien laiminlyönnin johdosta tai joissakin tapauksissa (esim. mielisairaus-

tapauksissa) suoranaiseen sosiaalihuoltoon kuuluvana työterapeuttisena toimenpiteenä. Kun Suomessa ei sopimuksen piiriin luettavaa pakkotyötä esiinny ja kun Suomen ILO-toimikunta asiaa käsitellessään on asettunut sille kannalle, että Suomen lainsäädäntö ja käytäntö jo toteuttavat sopimuksen määräyksiä, sekä kun lisäksi otetaan huomioon vuoden 1957 työkonferenssin ILO:n jäsenvaltioille osoittama vetoomus, että ne mahdollisimman pikaisesti ratifioisivat sopimuksen ja ryhtyisivät tehokkaasti sen määräyksiä toteuttamaan, ei Hallituksen mielestä ole estettä sopimuksen ratifioimiselle.

Edellä sanotun perusteella ja viitaten Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 19 artiklan 5 b) kohtaan esitetään hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti,

että Eduskunta puolestaan päättäisi hyväksyä Kansainvälisen työkonferenssin vuonna 1957 hyväksymän, pakkotyön poistamista koskevan sopimuksen.

II Sopimukset, joita ei esitetä hyväksyttäviksi, sekä suositukset

Sopimus (N:o 106), joka koskee viikkolepoa kauppaliikkeissä ja toimistoissa

Puheena oleva sopimus tähtää siihen, että kaikilla kauppaliikkeissä ja toimistoissa työskentelevillä olisi vähintään 24 tunnin pituinen yhtämittainen viikkolepo. Tämä lepo olisi, mikäli mahdollista, annettava saman aikaisesti kaikille saman yrityksen palveluksessa oleville ja se olisi koetettava sovittaa yhteen sen viikonpäivän kanssa, jota yleisesti pidetään lepopäivänä. Milloin työn tai yrityksessä suoritettavien palvelusten laatu, palveltavan väestön suuruus tai työssä olevien henkilöiden lukumäärä on sellainen, ettei yleisiä viikkolevosta annettuja määräyksiä ole mahdollista soveltaa, voitaisiin asianomaisen viranomaisen toimesta tai sopivaa menettelyä käyttäen tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin viikkolepoa koskevan erikoisjärjestelmän soveltamiseksi. Sopimus sisältää määräyksiä myöskin tilapäisten poikkeusten myöntämisestä. Milloin tällaisia tilapäisiä poikkeuksia myönnetään, on asianomaisille henkilöille annettava muuna aikana vastaavanpitäinen

lepo. Mikäli palkat määrätään lainsäädännössä tai ovat hallinnollisten viranomaisten valvonnassa, ei sopimuksen mukaisista toimenpiteistä saa olla seurauksena sopimuksen piiriin kuuluvien henkilöiden tulon väheneminen.

Sopimuksessa luetellaan ne yritykset, laitokset ja toimistot, joiden palveluksessa olevia henkilöitä sopimus koskisi. Erinäiset seka- ja muotoiset yritykset ja alat on jätetty sopimuksen ulkopuolelle, mutta voi jäsenvaltio sopimusta ratifioidessaan luetella näistä yrityksistä tai aloista ne, joihin nähden se haluaa sopimusta soveltaa.

Sopimuksen määräykset olisi pantava täytäntöön joko kansallisella lainsäädännöllä, työehtosopimuksin tai muulla sopivalla, maassa käytännössä olevalla tavalla.

Sopimusteksti on liitteessä B.

Viikkolepo on Suomessa turvattu lähinnä lainsäädännön avulla. Työsopimuslain (141/22) 14 §:ssä määrätään, että vähintään kerran viikossa, etupäässä sunnuntaisin, on työntekijälle myönnettävä kohtuullisen pitkä aika yhtäjaksoista vapautta työstä. Työaika-

lain (604/46) 15 §:n mukaan työntekijälle on annettava sunnuntain ajaksi tai, jollei se ole mahdollista, muuna viikon aikana vähintään 30 tuntia kestävä yhdenjaksoinen viikkolepo. Työssä, jota sen teknillisen laadun vuoksi on keskeytymättä tehtävä vuorokaudet umpeen kaikkina päivinä, saadaan kuitenkin viikkolepo järjestää niin, että sitä kolmen viikon aikana tulee keskimäärin 30 tuntia viikkoa kohden ja vähintään 24 tuntia kullakin kerralla.

Mitä erikseen tulee sopimuksen tarkoittamaan kauppaliikkeiden ja toimistojen työntekijöille myönnettävään viikkolepoon, sisältävät sitä koskevat määräykset kauppaliikkeiden ja toimistojen työoloista annetun lain (605/46) 8 §:ään. Siinä säädetään, että sunnuntain ajaksi on työntekijälle annettava vähintään 38 tuntia käsittävä yhdenjaksoinen viikkolepo. Tämä määräys ei kuitenkaan koske liikettä, jota on lupa harjoittaa, eikä toimistoa, jota saadaan pitää auki sunnuntaisin, samoin kuin ei apteekkeissa suoritettua työtä eikä vartijain, päivystäjien ja muiden näihin verrattavien henkilöiden työtä eikä sellaista valmistelu- ja viimeistelytyötä, jota yrityksen henkilökuntaan kuulumattomat suorittavat säännöllisen työajan ulkopuolella, eikä myöskään lain 5 §:ssä mainituissa tapauksissa työntekijän suostumuksella suoritettavia ylityöitä. Laki määrää kuitenkin, että työntekijälle, joka sunnuntaina on ollut säännöllisessä työssä, on annettava tällaista sunnuntaityöaikaa kaksinkertaisesti vastaava yhdenjaksoinen vapaus muuna viikon aikana. Lain mukaan ei kuitenkaan työntekijää, joka kieltäytyy tekemästä sunnuntaityötä, voida siihen pakottaa, ellei ole kysymys työstä, jota sen laadun vuoksi tehdään säännöllisesti kaikkina viikon päivinä.

Kuten edellä sanotusta ilmenee, ylittää meidän lainsäädäntömme, mitä viikkolevon pituuteen tulee, puheena olevan kansainvälisen sopimuksen määräykset.

Sopimuksen ratifioimiskysymyksestä hankituissa lausunnoissa asettuvat Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitto r. y. ja Liiketyöntekijäin Liitto r. y. kannattamaan ratifioimista, kun sen sijaan Liiketyönantajain Keskusliitto r. y. katsoo, että sopimuksen ratifioimista Suomen taholta ei varauksitta voida esittää.

Liiketyönantajain Keskusliitto kiinnittää huomiota mm. siihen, että meidän lainsäädän-

nössämme viikkolepo on sidottu työsuhteeseen, mutta sopimuksessa sen sijaan tiettyyn yritykseen. Tämän johdosta saattaa viikkolevon pitämisen valvonta käydä mahdottomaksi mm. kauppaedustajiin, matkustajiin, agentteihin jne. nähden. Keskusliitto kiinnittää niinkään huomiota siihen, että julkiset virastot meillä eivät ole työaikalain eivätkä kauppaliikkeiden ja toimistojen työoloista annetun lain alaisia ja että työväensuojelulainsäädäntökomitean mietinnössä vuodelta 1958 kauppatyölaiksi sekä kauppaliikkeiden ja liiketoimistojen aukioloaiksi ehdotetaan ne lain alaisiksi ainoastaan työsuhteessa olevien henkilöiden osalta. Virkasuhteessa olevat sen sijaan jäisivät edelleenkin lain ulkopuolelle, joten sopimusta, joka sulkee piiriinsä myöskin julkiset virastot, laitokset ja toimistot, ei varauksetta voitaisi meillä lainmuutoksen jälkeenkään toteuttaa. Samoin huomauttaa Keskusliitto, että sopimuksen 8 artiklan myöntämät tilapäiset poikkeukset ovat liian rajoitettuja verrattuna meidän lainsäädäntöömme. Inventoiminen, määräaikainen tilien selvittely ja tilinpäätösten tekeminen eivät ole esim. kauppaliikkeissä, pankeissa ja vakuutuslaitoksissa siinä mielessä epätavallisia, kuin mitä sopimus tilapäisten poikkeusten myöntämiseksi edellyttäisi. Kun meidän lakimme sallii tällaisten töiden teettämisen ilman, että lain määräämää viikkolepoa tällöin on pakko myöntää, olisi sopimus risti-riidassa meillä voimassa olevien määräysten kanssa. Ne tapaukset, joissa viikkoleposäännöksistä poikkeaminen ylityötä teetettäessä lain mukaan on sallittua, näyttäisivät myöskin sopimuksen sanamuodon mukaan jäävän nykyistä lain sallimaa käytäntöä suppeammiksi.

Mitä tulee siihen huomautukseen, että julkiset virastot meillä eivät ole työaikalain eivätkä kauppaliikkeiden ja toimistojen työoloista annetun lain alaisia, on todettava, että voimassa oleva asetus työajasta valtion virastoissa (350/47) määrää, että virastoissa työskennellään vain arkipäivinä. Kuntien virkasääntöihin sisältyy niinkään aivan yleisesti säännöksiä, jotka edellyttävät viikkolevon antamisen sunnuntaisin. Täten näyttäisi sopimuksen mukainen vähintään 24 tunnin viikkolepo julkisissa virastoissa käytännössä tosiasiaassa toteutetun.

Mitä sitten tulee siihen huomautukseen, että sopimuksen sallimat tilapäiset poikkeukset olisivat liian rajoitettuja verrattuna mei-

dän nykyiseen lainsäädäntöömme, todettakoon, että sopimuksen edellyttämä viikkolepo on vain 24 tuntia, kun sen sijaan kauppaliikkeiden ja toimistojen työoloista annetun lain mukainen viikkolepo on 38 tunnin pituinen. Kun lain sallimat poikkeustapaukset tarkoittavat poikkeamista 38 tunnin pituisen viikkolevon järjestämisestä, jäänevät poikkeustapaukset käytännössä yleensä sellaisiksi, että ne kuitenkin täyttävät sopimuksen edellyttämän vähimmäisviikkolepoa tarkoittavan määräyksen. Kovin suuresta ristiriidasta sopimuksen ja meillä vallitsevan käytännön välillä näin ollen ei ole kysymys. Sama pitää paikkansa niihin tapauksiin nähden, joissa viikkoleposäännöksistä poikkeaminen ylityötä teetettäessä meillä lain mukaan on sallittua.

Vaikka meidän lainsäädäntömme näin ollen takaa kauppaliikkeiden ja toimistojen henkilökunnalle viikkolepoon nähden monessa suhteessa paremmat edut kuin sopimuksessa edellytetään, on lainsäädännössämme kuitenkin katsottava olevan sellaisia aukkoja ja poikkeavia säännöksiä, että sopimuksen hyväksymistä Suomen osalta ei vielä voitane esittää. Mikäli valmisteltavana olevan kauppatyölain sekä kauppaliikkeiden ja liiketoimistojen aukiololain antamisen yhteydessä nämä aukot ja poikkeukset voidaan poistaa, saattaa sopimuksen ratifiointi myöhemmin tulla kysymykseen.

Suositus (N:o 103), joka koskee viikkolepoa kauppaliikkeissä ja toimistoissa

Kun kauppaliikkeiden ja toimistojen viikkolepoa koskeva sopimus pyrkii määrittelemään vain ne vähimmäistavoitteet, jotka viikkolevon suhteen tulisi saattaa voimaan, tähtää samasta asiasta hyväksytty suositus, samalla kun se antaa ohjeita siitä, miten sopimuksen määräyksiä tulisi soveltaa, jonkin verran pitemmälle. Viikkolevon pituudeksi suositellaan vähintään 36 tunnin pituista lepoaika. Suosituksen mukaan olisi sopimuksen edellyttämä viikkolepo laskettava siten, että se käsittäisi keskiyöstä keskiyöhön ulottuvan kauden, mutta ei muita sitä välittömästi edeltäviä tai seuraavia lepokausia. Sopimuksen sallimat erikoisjärjestelmät olisi suosituksen mukaan laadittava sellaisiksi,

etteivät niiden alaisina toimivat henkilöt joutu työskentelemään ainakaan 3 viikkoa pitempää aikaa saamatta heille kuuluvia lepokausia. Milloin erikoisjärjestelmien alaisina työskentelevien viikkolepo ei käsitä 24 tuntia, tulisi tällaisen levon suosituksen mukaan olla ainakin 12 tuntia. Alle 18-vuotiaille nuorille suositellaan 2 vuorokauden pituista yhdenjaksoista viikkolepoa. Alle 18-vuotiaisiin nuoriin ei suosituksen mukaan myöskään olisi sovellettava sopimuksen säännönmukaisesta viikkolevosta sallimia tilapäisiä poikkeuksia.

Suosituksen teksti on liitteessä C.

Suosituksen sisältämiä ohjeita ei meillä joka suhteessa voida soveltaa. Suosituksesta antamassaan lausunnossa Liiketyöntantajain Keskusliitto r. y. huomauttaa muun muassa, että suosituksen mukaan tulisi sellaisissakin erikoisjärjestelmätapauksissa, jotka samaa asiaa koskevan sopimuksen mukaan ovat mahdollisia, lepokauden käsittää vähintään 12 tunnin yhtämittainen lepo kaikissa tapauksissa, joissa 24 tunnin yhdenjaksoista lepoa ei voida antaa. Kun voimassa olevan kauppaliikkeiden ja toimistojen työoloista annetun lain mukaan joulumarkkinain vuoksi välttämättömissä töissä joulukuun 10—23 päivien välisenä aikana ei kuitenkaan vähintään 12 tuntia käsittävää keskeytymätöntä lepoaika vuorokaudessa ole pakko myöntää, ei suosituksen puheena olevaa kohtaa voida meillä varauksetta hyväksyä. Samaten huomauttaa Keskusliitto, että nykyinen lainsäädäntömme ei velvoita alle 18-vuotiaille nuorille henkilöille järjestämään 2 vuorokauden pituista yhdenjaksoista viikkolepoa, kuten suosituksessa edellytetään. Suomen lainsäädännön mukaan ei myöskään tilapäisten poikkeuksien myöntäminen ns. hätätapauksissa ole kiellettyä mainitun ikäisille, kun sen sijaan suosituksen mukaan tällaisia poikkeuksia ei olisi alle 18-vuotiaisiin nuoriin henkilöihin sovellettava. Suosituksen 7 kohdan toteuttaminen tietäisi samoin sellaista työmarkkinajärjestöjen väliseen sopimusvapauteen puuttumista, jota meidän oloissamme ei voida pitää puollettavana.

Kun suosituksen sisältämiä määräyksiä näin ollen ei kaikissa suhteissa voida ajatella meillä varauksitta toteutettavan, on Hallitus sitä mieltä, että vaikkakin suositusta voidaan pitää yleisenä ohjeena puheena olevia oloja vastaisuudessa järjestettäessä, suositus ei tällä kerralla anna aihetta toimenpiteisiin.

Sopimus (N:o 107) ja suositus (N:o 104), jotka koskevat itsenäisissä maissa alkuasukkaina ja muiden heimoasteella tai vastaavissa oloissa elävien väestöryhmien suojelua ja sulauttamista

Puheena olevat asiakirjat ovat syntyneet sen vuoksi, että monissa itsenäisissä maissa on alkuasukkaita samoin kuin muitakin vielä heimoasteella tai vastaavissa oloissa eläviä väestöryhmiä, jotka eivät vielä ole sulautuneet muuhun kansanyhteyteen ja joiden sosiaalinen, taloudellinen tai sivistyksellinen asema estää niitä käyttämästä täysin hyväksien maan varsinaisten asukkaiden nauttimia etuja ja oikeuksia. Kun sekä inhimillisistä syistä että asianomaisten maiden edun kannalta on pidettävä suotavana jatkaa näiden väestöryhmien elin- ja työehtojen paranta-

mista, on hyväksytyllä sopimuksella ja suosituksella pyritty siihen, että sanotunlaisille väestöryhmille erikoistoimenpitein taattaisiin kaikinpuolinen suojelu ja että heidän asemansa ja erikoisolosuhteensa riittävässä määrin otettaisiin huomioon, niin että he voisivat elää tasa-arvoisina muiden kanssa ja luonnollisella tavalla asteittain sulautua maan muuhun väestöön.

Kun näiden asiakirjojen (Liitteet D ja E) tarkoittamaa alkuasukasväestöä, aivan vähäisiä saamelaisheimoja lukuunottamatta, ei Suomessa ole eikä asiakirjoilla näin ollen voida katsoa olevan välitöntä merkitystä meidän maamme kannalta, on Hallitus sitä mieltä, ettei sopimuksen N:o 107 ratifioiminen Suomen osalta tule kysymykseen sekä ettei suositus N:o 104 myöskään anna aihetta toimenpiteisiin.

Helsingissä 30 päivänä huhtikuuta 1959.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Sosiaaliministeri *Vieno Simonen.*

Sopimus (N:o 105), joka koskee pakko- työn poistamista

Kansainvälisen työjärjestön yleinen konfe-
renssi,

aloitettuaan Kansainvälisen työtoi-
miston hallintoneuvoston kokoonkutsu-
mana Genevessä 5 päivänä kesäkuuta
1957 neljännekymmenennen istunto-
kautensa ja

käsiteltyään pakkotyötä koskevaa
kysymystä, mikä on neljäs asia ko-
kouksen työjärjestyksessä, sekä

otettuaan huomioon pakkotyötä kos-
kevan sopimuksen, vuodelta 1930, mää-
räykset,

pantuaan merkille, että orjuutta
koskevassa sopimuksessa, vuodelta
1926, määrätään ryhdyttäväksi tar-
peellisiin toimenpiteisiin sen estämi-
seksi, ettei pakkotyö kehittyisi orjuu-
den kaltaisiksi olosuhteiksi, ja että
orjuuden, orjakaupan ja orjuuteen
rinnastettavien ilmiöiden ja tapojen
poistamista koskevassa lisäsopimuk-
sessa, vuodelta 1956, määrätään velka-
vankeus ja maaorjuus täydellisesti
poistettaviksi,

pantuaan merkille, että palkansuoje-
lua koskevassa sopimuksessa, vuodelta
1949, määrätään, että palkka on mak-
settava säännöllisin väliajoin, ja kiel-
letään sellaiset maksutavat, jotka itse
asiassa riistävät työntekijältä mahdol-
lisuuden lopettaa työnsä ja lähteä työ-
paikastaan,

päätettyään hyväksyä eräitä muita-
kin ehdotuksia, jotka koskevat Yhdis-
tyneiden Kansakuntien peruskirjassa
mainittuja ja Ihmisoikeuksien yleis-
maailmallisessa julistuksessa ilmaistu-
ja ihmisoikeuksia loukkaavien pak-
kotyömuotojen poistamista, sekä

päätettyään, että nämä ehdotukset
laaditaan kansainvälisen sopimuksen
muotoon,

hyväksyy tänä 25 päivänä kesäkuuta 1957
seuraavan sopimuksen, jonka nimenä on
„Pakkotyön poistamista koskeva sopimus,
1957”:

1 artikla

Jokainen Kansainvälisen työjärjestön jä-
senvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen,
sitoutuu lakkauttamaan pakkotyön ja ole-
maan käyttämättä sitä missään muodossa

a) poliittisena pakko- tai kasvatuskeinona
tai rangaistuksena poliittisista tai voimassa
olevalle poliittiselle, sosiaaliselle tai taloudel-
liselle järjestelmälle aatteellisesti vastakkai-
sista mielipiteistä tai niiden esittämisestä;

b) työvoiman mobilisoimiseksi ja käyttämi-
seksi taloudellista kehitystä edistäviin tarkoi-
tuksiin;

c) menetelmänä työkurin ylläpitämiseksi;

d) rangaistuksena lakkoon osallistumisesta;

e) rodullisiin, sosiaalisiin, kansallisiin tai
uskonnollisiin syihin perustuvana syrjintä-
menettelynä.

2 artikla

Jokainen Kansainvälisen työjärjestön jä-
senvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen,
sitoutuu ryhtymään tehokkaisiin toimenpitei-
siin tämän sopimuksen 1 artiklassa mainittu-
jen pakkotyömuotojen poistamiseksi välittö-
mästi ja täydellisesti.

3 artikla

Tämän sopimuksen viralliset ratifiointit
on ilmoitettava Kansainvälisen työtoimiston
pääjohtajalle, joka rekisteröi ne.

4 artikla

1. Tämä sopimus sitoo vain niitä Kansain-
välisen työjärjestön jäsenvaltioita, joiden ra-
tifiointin pääjohtaja on rekisteröinyt.

2. Se tulee voimaan kaksitoista kuukautta
sen jälkeen, kun pääjohtaja on rekisteröinyt
kahden jäsenvaltion ratifiointit.

3. Sen jälkeen tämä sopimus tulee voi-
maan kunkin jäsenvaltion osalta kaksitoista
kuukautta sen jälkeen, kun sen ratifiointi on
rekisteröity.

5 artikla

1. Kukin jäsenvaltio, joka on ratifioinut tämän sopimuksen, voi sanoa sen irti kymmenen vuoden kuluttua siitä päivästä, jona sopimus alkuaan tuli voimaan, lähettämällä kirjelmän Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle, joka rekisteröi sen. Irtisanominen tulee voimaan vasta vuoden kuluttua sen rekisteröimisestä.

2. Kukin jäsenvaltio, joka on ratifioinut tämän sopimuksen ja joka ei vuoden kuluessa edellisessä momentissa mainitun kymmenvuotiskauden jälkeen käytä tämän artiklan mukaista irtisanomisoikeutta, on sidottu uudeksi kymmenvuotiskauksi ja voi sen jälkeen jokaisen kymmenvuotiskauden kuluttua sanoa tämän sopimuksen irti tämän artiklan määräämin ehdoin.

6 artikla

1. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on ilmoitettava kaikille Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioille kaikista järjestön jäsenvaltioiden hänelle ilmoittamista ratifioinneista ja irtisanomisista.

2. Ilmoittaessaan järjestön jäsenvaltiolle toisen hänelle ilmoitetun ratifioinnin rekisteröimisestä pääjohtajan on kiinnitettävä järjestön jäsenvaltioiden huomio tämän sopimuksen voimaantulopäivään.

7 artikla

Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaisesti ilmoitettava Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille täydelliset tiedot kaikista ratifioinneista ja irtisano-

misista, jotka hän on rekisteröinyt edellisten artikloiden mukaisesti.

8 artikla

Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston on, milloin se katsoo tarpeelliseksi, esitettävä yleiselle konferenssille selostus tämän sopimuksen soveltamisesta ja tutkittava, onko aihetta ottaa konferenssin päiväjärjestykseen kysymys sen täydellisestä tai osittaisesta muuttamisesta.

9 artikla

1. Siinä tapauksessa, että konferenssi hyväksyy uuden sopimuksen, jolla kokonaan tai osittain muutetaan tämä sopimus, ja mikäli uusi sopimus ei toisin määrää,

a) jäsenvaltion uuden muutetun sopimuksen ratifiointi aiheuttaa *ipso jure* tämän sopimuksen välittömän irtisanomisen huolimatta edellä mainitun 5 artiklan määräyksistä sillä edellytyksellä, että uusi muutettu sopimus on tullut voimaan;

b) siitä päivästä lähtien, jona uusi muutettu sopimus tuli voimaan, eivät jäsenvaltiot enää voi ratifioida tätä sopimusta.

2. Kuitenkin jää tämä sopimus voimaan nykyisessä muodossa ja nykyisen sisältöisenä niihin jäsenvaltioihin nähden, jotka ovat sen ratifioineet eivätkä ratifioi uutta muutettua sopimusta.

10 artikla

Tämän sopimuksen ranskan- ja englanninkielisiä tekstejä on kumpakin pidettävä alkuperäisinä.

Sopimus (N:o 106), joka koskee viikkolepoa kauppaliikkeissä ja toimistoissa

Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi,

aloitettuaan Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston kokoonkutsutuna Genevessä 5 päivänä kesäkuuta 1957 neljännenkymmenennen istuntokautensa ja

päätettyään hyväksyä eräitä kauppaliikkeiden ja toimistojen viikkolepoa koskevia ehdotuksia, mikä kysymys on viidentenä kohtana istuntokauden työjärjestyksessä, sekä

päätettyään, että nämä ehdotukset laaditaan kansainvälisen sopimuksen muotoon,

hyväksyy tänä 26 päivänä kesäkuuta 1957 seuraavan sopimuksen, jonka nimenä on „Viikkolepoa koskeva sopimus (kauppaliikkeet ja toimistot), 1957”:

1 artikla

Tämän sopimuksen määräykset on, mikäli niitä ei panna täytäntöön virallisten palkanmääräämiselinten toimesta, työehtosopimuksilla, välimiespäätöksillä tai muulla kansallisen käytännön mukaisella ja maan olosuhteiden kannalta sopivalla tavalla, pantava täytäntöön kansallisella lainsäädännöllä.

2 artikla

Tämä sopimus koskee kaikkia seuraavien julkisten tai yksityisten yritysten, laitosten tai toimistojen palveluksessa olevia henkilöitä, ammattioppilaat mukaan luettuina:

a) kauppaliikkeet;

b) yritykset, laitokset ja toimistot, vapaata ammattia harjoittavien henkilöiden toimistot mukaan luettuina, joiden palveluksessa olevat henkilöt suorittavat pääasiassa toimistotyötä;

c) mikäli asianomaiset henkilöt eivät ole 3 artiklassa tarkoitettujen yritysten palveluksessa eivätkä kuulu viikkolepoa teollisuu-

dessä, kaivoksissa, kuljetusalalla tai maataloudessa koskevien kansallisten säännösten tai muiden sitä koskevien määräysten piiriin,

1) muiden alojen yritysten kaupalliset osastot;

2) muiden alojen yritysten sellaiset osastot, joiden palveluksessa olevat henkilöt suorittavat pääasiassa toimistotyötä;

3) kaupallis-teolliset yritykset.

3 artikla

1. Tätä sopimusta on sovellettava myös henkilöihin, jotka työskentelevät niissä jäljempänä mainituista yrityksistä, jotka jäsenvaltio sopimusta ratifioiessaan luettelee ratifiointiasiakirjaansa liittämässään ilmoituksessa:

a) henkilökohtaisia palveluksia suorittavat yritykset, laitokset ja toimistot;

b) posti ja lennätin;

c) sanomalehdet;

d) teatterit ja muut julkiset huvittelupaikat.

2. Tämän sopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi myöhemmin antaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle ilmoituksen, että se sitoutuu soveltamaan sopimuksen määräyksiä niihinkin edellisessä momentissa lueteltuihin yrityksiin nähden, joita ei mainittu sen aikaisemmassa ilmoituksessa.

3. Tämän sopimuksen ratifioineen jäsenvaltion on ilmoitettava Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaan annettavissa vuosiraporteissaan, missä määrin se on pannut täytäntöön tai aikoo panna täytäntöön sopimuksen määräykset niiden tämän artiklan 1 momentissa mainittujen yritysten osalta, joita tämän artiklan 1 ja 2 momentin mukaisesti annettu ilmoitus ei koskenut, sekä miten on edistytty sopimuksen asteittaisessa soveltamisessa näihin yrityksiin.

4 artikla

1. Mikäli on tarpeen, on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin rajan vetämiseksi

niiden yritysten, joita tämä sopimus koskee, ja muiden yritysten välille.

2. Niissä tapauksissa, joissa syntyy epätoisuutta siitä, koskeeko tämä sopimus tiettyä yritystä, laitosta tai toimistoa, on joko asianomaisen viranomaisen ratkaistava kysymys sen jälkeen kun on kuultu edustavia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, mikäli niitä on, tai on se ratkaistava muulla kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisella tavalla.

5 artikla

Asianomainen viranomainen tai sopiva elin voi kussakin maassa jättää tämän sopimuksen määräysten ulkopuolelle

a) yritykset, joissa työntekijöinä käytetään ainoastaan työnantajan perheenjäseniä, mikäli he eivät ole tai heitä ei voida pitää palkansaaajina;

b) henkilöt, joilla on korkea johtaja-asema.

6 artikla

1. Kaikilla henkilöillä, joita tämä sopimus koskee, on oikeus, ellei seuraavissa artikloissa toisin määrätä, saada kunkin seitsemän päivän pituisen jakson aikana vähintään 24 tunnin pituinen yhdenjaksoinen viikkolepo.

2. Viikkolepo on annettava, mikäli mahdollista, samanaikaisesti yrityksen kaikille asianomaisille henkilöille.

3. Viikkolepo on sovittava yhteen, mikäli mahdollista, sen viikonpäivän kanssa, jota maan tai alueen perinnäistavan mukaisesti pidetään lepopäivänä.

4. Uskonnollisten vähemmistöjen perintätapoja on pidettävä arvossa siinä määrin kuin on mahdollista.

7 artikla

1. Milloin työn laatu, yrityksessä suoritettavien palvelusten laatu, palveluttavan väestön suuruus tai työssä olevien henkilöiden lukumäärä on sellainen, ettei 6 artiklassa mainittuja määräyksiä ole mahdollista soveltaa, voidaan asianomaisen viranomaisen toimesta tai sopivaa menettelyä käyttäen kussakin maassa tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin viikkolepoa koskevan erikoisjärjestelmän soveltamiseksi määrättyihin, tämän sopimuksen piiriin kuuluviin henkilö- tai yritysryhmiin,

jolloin on otettava huomioon kaikki asiaan kuuluvat sosiaaliset ja taloudelliset näkökohdat.

2. Henkilöillä, joita tällaiset erikoisjärjestelmät koskevat, on oikeus saada kultakin seitsemän päivän jaksolta lepo, joka yhteenlaskettuna on ainakin yhtä pitkä kuin 6 artiklassa määrätty lepokausi.

3. Niiden erikoisjärjestelmän alaisten yritysten osastojen henkilöihin, jotka osastot itsenäisinä olisivat 6 artiklan määräysten alaisina, on kuitenkin sovellettava sanotun artiklan määräyksiä.

4. Tämän artiklan 1, 2 ja 3 momentissa olevien määräysten soveltamista koskeviin toimenpiteisiin on ryhdyttävä neuvottelemalla asiasta asianomaisten edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, mikäli niitä on.

8 artikla

1. Tilapäisiä joko täydellisiä tai osittaisia poikkeuksia (lepokauden lakkauttaminen tai lyhentäminen niihin luettuina) 6 ja 7 artiklan määräyksistä voidaan kussakin maassa myöntää joko asianomaisen viranomaisen päätöksellä tai sen hyväksymällä ja kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisella tavalla

a) tapaturman sattua tai uhatessa, force majeure tapauksissa tai rakennuksia ja laitteita koskevilla pakottavan kiireellisissä töissä, kuitenkin vain mikäli on välttämättä estää vakavanlaatuinen häiriö yrityksen normaalisessa toiminnassa;

b) erikoisolosuhteista johtuvan epätavallisen työruuhkan sattua, mikäli ei normaalisti voida edellyttää työnantajan ryhtyvän muihin toimenpiteisiin;

c) pilaantuvien tavaroiden turmeltumisen estämiseksi.

2. Määriteltäessä niitä tapauksia, joissa voidaan myöntää tilapäisiä poikkeuksia edellisen momentin b) ja c) kohtien määräyksiä soveltaen, on kuultava asianomaisia edustavia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, mikäli niitä on.

3. Milloin tilapäisiä poikkeuksia tämän artiklan määräysten mukaisesti sallitaan, on asianomaisille henkilöille annettava vastaava lepo, joka yhteenlaskettuna on vähintään yhtä pitkä kuin 6 artiklassa määrätty lepokausi.

9 artikla

Mikäli palkat määrätään lainsäädännössä tai hallinnollinen viranomainen valvoo niitä, ei sopimuksen mukaisista toimenpiteistä saa olla seurauksena sopimuksen piiriin kuuluvien henkilöiden ansion väheneminen.

10 artikla

1. On ryhdyttävä sopiviin toimenpiteisiin, että riittävällä tarkastuksella tai muulla tavalla varmistetaan viikkolepoa koskevien määräysten asianmukainen noudattaminen.

2. Mikäli on tämän sopimuksen täytännönpanotavan mukaista, on määräysten tehokas soveltaminen varmistettava sopivilla rangaistusmääräyksillä.

11 artikla

Kunkin jäsenvaltion, joka ratifioi tämän sopimuksen, on ilmoitettava Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaan annettavassa vuosiraportissa

a) 7 artiklassa mainittujen, viikkolepoa koskevien erikoisjärjestelmien piiriin kuuluvat henkilö- ja yritysryhmät; sekä

b) ne tapaukset, joissa 8 artiklan määräysten mukaisesti voidaan myöntää tilapäisiä poikkeuksia.

12 artikla

Mikään tämän sopimuksen määräyksistä ei saa vaikuttaa mihinkään lakiin, päätökseen, tapaan tai sopimukseen, joka takaa asianomaisille työntekijöille edullisemmat ehdot kuin tässä sopimuksessa määrätään.

13 artikla

Tämän sopimuksen määräysten soveltaminen voidaan kussakin maassa toistaiseksi keskeyttää hallituksen määräyksestä sodan tai muun maan turvallisuutta uhkaavan tilanteen sattuessa.

14—21 artiklat

Nämä artiklat ovat samanlaisia kuin pakotyön poistamista koskevan sopimuksen (N:o 105) 3—10 artiklat sillä poikkeuksella, että kun sopimuksen N:o 105 9 artiklassa viitataan 5 artiklaan, vastaa se tämän sopimuksen 20 artiklassa viittausta 16 artiklaan.

Suositus (N:o 103), joka koskee viikkolepoa kauppaliikkeissä ja toimistoissa

Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi,

aloitettuaan Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston kokoonkutsutuna Genevessä 5 päivänä kesäkuuta 1957 neljännenkymmenennen istunkautensa ja

päätettyään hyväksyä eräitä kauppaliikkeiden ja toimistojen viikkolepoa koskevia ehdotuksia, mikä kysymys on viidentenä kohtana istutokauden työjärjestyksessä, sekä

päätettyään, että nämä ehdotukset laaditaan viikkolepoa koskevaa sopimusta (kauppaliikkeet ja toimistot), 1957, täydentävän suosituksen muotoon,

hyväksyy tänä 26 päivänä kesäkuuta 1957 seuraavan suosituksen, jonka nimenä on „Viikkolepoa koskeva suositus (kauppaliikkeet ja toimistot), 1957”:

Ottaen huomioon että „Viikkolepoa koskeva sopimus (kauppaliikkeet ja toimistot), 1957,” määrää viikkolevon käytäntöön ottamisen kauppaliikkeissä ja toimistoissa ja että on suotavaa täydentää siinä olevia määräyksiä,

konferenssi suosittelee, että seuraavia määräyksiä sovellettaisiin:

1. Henkilöillä, joita viikkolepoa koskeva sopimus (kauppaliikkeet ja toimistot), 1957, koskee, tulee olla oikeus saada, mikäli mahdollista, vähintään 36 tunnin pituinen viikkolepo, jonka tulee olla, mikäli mahdollista, yhtäjaksoinen.

2. Viikkolepoa koskevan sopimuksen, (kauppaliikkeet ja toimistot), 1957, 6 artiklan edellyttämä viikkolepo on laskettava, mikäli mahdollista, niin että se käsittää keskiyöstä keskiyöhön ulottuvan kauden, mutta ei muita sitä välittömästi edeltäviä tai seuraavia lepokausia.

3. Viikkolepoa koskevan sopimuksen, (kauppaliikkeet ja toimistot), 1957, 7 artiklan edellyttämiin, viikkolepoa koskeviin erikoisjärjestelmiin on sisällytettävä takeet siitä,

a) että henkilöt, joita tällaiset erikoisjär-

jestelmät koskevat, eivät joudu työskentelemään kolmea viikkoa pitempää aikaa saamatta lepokausia, joihin heillä on oikeus;

b) että lepokausi käsittää vähintään 12 tunnin yhtämittaisen levon kaikissa tapauksissa, joissa 24 tunnin yhdenjaksoista lepoa ei voida antaa.

4. 1) Kahden vuorokauden pituinen yhdenjaksoinen viikkolepo on, mikäli mahdollista, annettava alle 18 vuotiaille nuorille henkilöille.

2) Viikkolepoa koskevan sopimuksen, (kauppaliikkeet ja toimistot), 1957, 8 artiklan määräyksiä ei ole sovellettava alle 18 vuotiaisiin nuoriin henkilöihin.

5. Kussakin yrityksessä, jossa joidenkin työssä olevien henkilöiden viikkolepo on toisenlainen kuin voimassa oleva kansallinen käytäntö edellyttää, on viikkolepopäivät ja -tunnit saatettava asianomaisten henkilöiden tietoon asettamalla yritykseen tai muuhun sopivaan paikkaan selvästi näkyville ilmoitus- tauluja tai muulla kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisella tavalla.

6. On ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin, että varmistettaisiin viikkolepoa koskevien määräysten noudattamisen kannalta tarpeellisten luetteloiden ja erityisesti sellaisten luetteloiden pito, joihin merkitään järjestelyt, joihin on ryhdytty

a) niiden henkilöiden osalta, jotka ovat erikoisviikkolepojärjestelmän alaisia viikkolepoa koskevan sopimuksen (kauppaliikkeet ja toimistot), 1957, 7 artiklan mukaisesti;

b) niiden henkilöiden osalta, joihin sovelletaan viikkolepoa koskevan sopimuksen (kauppaliikkeet ja toimistot), 1957, 8 artiklassa mainittuja tilapäisiä poikkeuksia.

7. Niissä tapauksissa, joissa viikkolepoa koskevan sopimuksen (kauppaliikkeet ja toimistot), 1957, 9 artiklaa ei voida soveltaa, koska palkkoja ei määrätä lainsäädännössä tai koska ne eivät ole hallinnollisten viranomaisten valvonnassa, on työehtosopimusten avulla tai muulla tavoin varmistettava, etteivät sopimuksen mukaiset toimenpiteet aiheuta sopimuksen piiriin kuuluvien henkilöiden ansioiden vähenemistä.

Sopimus (N:o 107), joka koskee itsenäisissä maissa alkuauskaina ja muiden heimoasteella tai vastaavissa oloissa elävien väestöryhmien suojelua ja sulauttamista

Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi

aloitettuaan Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston kokoonkutsutuna Genevessä 5 päivänä kesäkuuta 1957 neljänneksikymmenennen istuntokautensa,

päätettyään hyväksyä eräitä ehdotuksia, jotka koskevat itsenäisissä maissa olevien alkuauskaiden ja muiden heimoasteella tai vastaavissa oloissa elävien väestöryhmien suojelua ja sulauttamista, mikä kysymys on kuudentena kohtana istuntokauden työjärjestyksessä,

päätettyään, että nämä ehdotukset laaditaan kansainvälisen sopimuksen muotoon,

ottaen huomioon Filadelfian julistuksessa esitetyn vakuutuksen, että kaikilla ihmisillä on oikeus työskennellä aineellisen hyvinvointinsa ja henkisen kehityksensä hyväksi ja vapaina, taloudellisesti turvattuina ja samanlaisin mahdollisuuksin,

ottaen huomioon, että monissa itsenäisissä maissa on alkuauskaita ja muita heimoasteella tai vastaavissa oloissa eläviä väestöryhmiä, joita ei vielä ole sulautettu muuhun kansayhteisöön ja joiden sosiaalinen, taloudellinen tai sivistyksellinen asema estää niitä käyttämästä täysin hyväkseen muiden väestöryhmien nauttimia oikeuksia ja etuja,

ottaen huomioon, että sekä inhimillisistä syistä että asianomaisten maiden edun kannalta on suotavaa jatkaa näiden väestöryhmien elin- ja työehtojen parantamista kohdistamalla toiminta samanaikaisesti kaikkiin niihin teki-

jöihin, jotka tähän asti ovat estäneet näitä väestöryhmiä pääsemästä täysin osallisiksi sen kansayhteisön edistyksestä, johon ne kuuluvat,

ottaen huomioon, että tätä asiaa koskevien yleisten kansainvälisten normien hyväksyminen helpottaa toimintaa, jolla turvataan asianomaisten väestöryhmien suojelu, niiden asteellinen sulauttaminen kansayhteisöön ja niiden elin- ja työehtojen parantaminen, sekä

todeten, että nämä normit on laadittu Yhdistyneiden Kansakuntien, Yhdistyneiden Kansakuntien Elintarvike- ja maatalousjärjestön, Yhdistyneiden Kansakuntien Kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön ja Maailman terveysjärjestön avustuksella asianmukaista tasoa ja kunkin omaa alaa silmälläpitäen ja että niiltä aiotaan saada jatkuvasti apua edistettäessä ja varmistettaessa näiden normien noudattamista,

hyväksyy tänä 26 päivänä kesäkuuta 1957 seuraavan sopimuksen, jonka nimenä on „Alkuauskas- ja heimoasteella olevia väestöryhmiä koskeva sopimus, 1957”:

I osa

Yleiset periaatteet

1 artikla

1. Tämä sopimus koskee

a) niiden itsenäisissä maissa elävien, kokonaan tai osittain heimoasteella olevien väestöryhmien jäseniä, joiden sosiaalisten ja taloudellisten olojen kehitysaste on alhaisempi kuin maan muiden väestöryhmien ja joiden asema määräytyy kokonaan tai osittain niiden omien tapojen tai perintätiedon tai erikoislainsäädännön mukaan;

b) niiden itsenäisissä maissa elävien, kokonaan tai osittain heimoasteella olevien väestöryhmien jäseniä, joita pidetään alkuauskaina, koska he polveutuvat väestöstä, joka

asui maassa tai sillä maantieteellisellä alueella, johon maa kuuluu, valloituksen tai asutuksen tapahtuessa, ja jotka katsomatta siihen, millainen juriidinen asema heillä on, elävät enemmän tuon ajan yhteiskunta-, talous- ja sivistyselämän institutioiden mukaan kuin sen valtion, johon he kuuluvat.

2. Tässä sopimuksessa tarkoitetaan sanonnalla „osittain heimoasteella oleva” ryhmiä ja henkilöitä, jotka eivät vielä ole sulautuneet kansayhteisöön, vaikkakin ovat jo kadottamassa heimopiirteensä.

3. Tämän artiklan 1 ja 2 momenteissa mainittuja alkuasukas- ja muita kokonaan tai osittain heimoasteella olevia väestöryhmiä nimitetään seuraavassa „asianomaisiksi väestöryhmiksi”.

2 artikla

1. Vastuun asianomaisten väestöryhmien suojelua ja niiden asteettaista sulauttamista k.o. maiden elämään tarkoittavien yhdenmuukaisten ja järjestelmällisten toimintaohjelmien toteuttamisesta tulee kuulua ensi sijassa hallituksille.

2. Näihin ohjelmiin tulee kuulua toimenpiteitä, joilla

a) sanotuille väestöryhmille luodaan mahdollisuus päästä tasa-arvoisina osallisiksi niistä oikeuksista ja mahdollisuuksista, jotka maan lainsäädäntö myöntää muille väestöryhmille;

b) edistetään näiden väestöryhmien sosiaalista, taloudellista ja sivistyksellistä kehitystä ja nostetaan elintasoa;

c) luodaan mahdollisuudet kansayhteisöön sulauttamiselle välttämällä kuitenkin kaikkia väestöryhmien keinotekoisia liittämistä tarkoittavia toimenpiteitä.

3. Tällaisilla ohjelmilla on pyrittävä ennen muuta kehittämään yksilön omanarvontuntoa, hänen arvoaan yhteiskunnan kanalta ja hänen aloitekykyään.

4. Väkivallan tai pakon käyttäminen edistämään asianomaisten väestöryhmien sulautumista kansayhteisöön ei saa tulla kysymykseen.

3 artikla

1. Niin kauan kuin asianomaisten väestöryhmien sosiaaliset, taloudelliset ja sivistykselliset olosuhteet estävät näitä pääsemästä osallisiksi sen maan lainsäädännön suomista

eduista, johon ne kuuluvat, on ryhdyttävä erikoistoimenpiteisiin näiden väestöryhmien institutioiden, yksityisten jäsenten, omaisuuden ja työn suojelemiseksi.

2. On pidettävä huolta siitä, että tällaiset suojelutoimenpiteet

a) eivät muodostu eristystilan luomis- tai ylläpitämiskeinoksi;

b) jäävät voimaan vain niin kauaksi aikaa kuin erikoissuojelun tarvetta on ja vain siinä laajuudessa kuin tällainen suojelu on tarpeellinen.

3. Nämä suojelutoimenpiteet eivät saa millään tavalla vaikuttaa epäedullisesti yleisten kansalaisoikeuksien tasavertaiseen hyväksikäyttöön.

4 artikla

Sovellettaessa tämän sopimuksen asianomaisten väestöryhmien sulauttamista koskevia määräyksiä

a) on otettava asianmukaisesti huomioon näille väestöryhmille ominaiset sivistykselliset ja uskonnolliset arvot ja yhteiskunnallisen valvonnan muodot sekä niiden ongelmien laatu, joita niiden kohdalla sekä ryhmänä että yksilöinä ilmaantuu, silloin kun ne joutuvat kokemaan yhteiskunnallisia ja taloudellisia muutoksia;

b) on oltava selvillä siitä vaarasta, joka liittyy mainittujen väestöryhmien omaksumien arvojen ja institutioiden repimiseen, ellei niitä voida korvata sopivalla asianomaisten ryhmien hyväksymällä tavalla;

c) on pyrittävä tasoittamaan vaikeuksia, joita näillä väestöryhmillä on uusiin elin- ja työehtoihin sopeutumisessa.

5 artikla

Sovellettaessa tämän sopimuksen asianomaisten väestöryhmien suojelua ja sulauttamista koskevia määräyksiä hallitusten on

a) koetettava saada mukaan yhteistyöhön nämä väestöryhmät ja niiden edustajat;

b) valmistettava näille väestöryhmille tilaisuus aloitekykynsä kaikenpuoliseen kehittämiseen;

c) edistettävä näiden väestöryhmien keskuudessa kaikin mahdollisin keinoin kansalaisvapauksien kehittymistä ja vaaleihin perustuvien institutioiden muodostumista tai osallistumista sellaisten työskentelyyn.

6 artikla

Asianomaisten väestöryhmien elin- ja työehtojen parantamiselle ja niiden sivistystason kohottamiselle on annettava selvä etusija, milloin on kysymys niiden alueiden taloudellisen kehittämisen yleissuunnittelusta, joilla nämä väestöryhmät asuvat. Samoin on näiden alueiden taloudellista kehittämistä koskevat erikoissuunnitelmat laadittava siten, että ne edistävät tällaisen päämäärän saavuttamista.

7 artikla

1. Määriteltäessä asianomaisten väestöryhmien oikeuksia ja velvollisuuksia on otettava huomioon niiden perinteelliset oikeuskäsitteet.

2. Näiden väestöryhmien on annettava säilyttää omat tapansa ja institutionsa, mikäli ne eivät ole ristiriidassa maan oikeusjärjestyksen tai sulauttamissuunnitelmien päämäärien kanssa.

3. Tämän artiklan edellisten momenttien soveltaminen ei saa estää näiden väestöryhmien jäseniä käyttämästä kykynsä mukaan maan kaikille kansalaisille kuuluvia oikeuksia eikä ottamasta täyttääkseen vastaavia velvollisuuksia.

8 artikla

Siinä laajuudessa kuin yhteisön edut ja maan oikeusjärjestys sallivat,

a) on käytettävä mahdollisimman suuressa määrin puheena olevien väestöryhmien omia yhteiskuntakurin ylläpitämistä tarkoittavia menetelmiä käsiteltäessä näiden väestöryhmien jäsenten tekemiä rikoksia tai rikkomuksia;

b) on, milloin tällaisia kurinpitometelmiä ei voida käyttää, näitä tapauksia käsittelemään joutuvien viranomaisten ja tuomioistuinten pidettävä mielessä asianomaisten väestöryhmien rikosasioissa käyttämät rankaisutavat.

9 artikla

Lukuunottamatta laissa mainittuja kaikkia kansalaisia koskevia tapauksia, on laillisen rangaistuksen uhalla kiellettävä pakollisten henkilökohtaisten palvelusten, yhtä hyvin maksua vastaan kuin ilmaiseksi suoritettavien, vaatiminen missään muodossa asianomaisten väestöryhmien jäseniltä.

10 artikla

1. Puheena oleviin väestöryhmiin kuuluvia henkilöitä on erityisesti suojeltava tutkintovankeuden väärinkäytöltä ja heillä tulee olla mahdollisuus turvautua oikeudenkäyntiin suojatakseen tehokkaasti perusoikeuksiaan.

2. Määrättäessä yleisen lainsäädännön säättämiä rangaistuksia puheena olevien väestöryhmien jäsenille on heidän sivistystasonsa otettava huomioon.

3. Kasvatukselliset rankaisumenetelmät on asetettava vapausrangaistusten edelle.

II osa

Maa

11 artikla

On tunnustettava asianomaisten väestöryhmien jäsenten kollektiivinen tai yksilöllinen omistusoikeus niihin maihin, joita he perinteellisesti pitävät hallussaan.

12 artikla

1. Asianomaisia väestöryhmiä saa siirtää muualle niiden vakinaisilta asuma-alueilta vastoin niiden tahtoa ainoastaan silloin, kun siirtäminen tapahtuu maan lainsäädännön mukaisesti kansallisten turvallisuussyiden tähden, maan taloudellista kehitystä ajatellen tai mainittujen väestöryhmien terveyden suojelemiseksi.

2. Milloin tällaisissa tapauksissa väestöryhmien siirto on välttämätön poikkeustoimenpide, on asianomaisille annettava tilalle ainakin yhtä hyvänlaatuista maata kuin heillä aikaisemmin oli, maata, joka riittää turvaamaan heidän toimeentulonsa ja vastaiset kehitysmahdollisuutensa. Mikäli muita työnsaantimahdollisuuksia on ja asianomaiset väestöryhmät haluavat mieluummin saada korvauksen rahana tai luonnossa, on niille suoritettava tällainen korvaus myöntämällä tällöin asianmukaiset takuut.

3. Tällä tavalla siirretyille henkilöille on annettava täysi korvaus siirron aiheuttamista menetyksistä tai vahingoista.

13 artikla

1. Maan lainsäädännön puitteissa on pidettävä arvossa niitä maan omistus- ja käyttöoikeuden siirtoon liittyviä menettelytapoja, jotka asianomaisten väestöryhmien keskuu-

dessa ovat vakiintuneet, sikäli kuin ne vastaavat väestöryhmien tarvetta eivätkä estä niiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä.

2. On ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta estettäisiin puheena oleviin väestöryhmiin kuulumattomia henkilöitä käyttämästä hyväkseen näitä tapoja tai asianomaisten laintuntemuksen puutetta ja hankkimasta siten itselleen tällaisille henkilöille kuuluvien maiden omistus- ja käyttöoikeutta.

14 artikla

Koko maan käsittävissä maatalousohjelmissa on varmistettava asianomaisille väestöryhmille yhtä hyvä kohtelu kuin muille väestöosille, mitä tulee

a) lisämään hankkimiseen näille väestöryhmille, silloin kun käytettävissä oleva maa-ala ei riitä turvaamaan niille normaalia toimeentuloa tai peittämään mahdollisen väestönkasvun aiheuttamaa maantarvetta;

b) tarvittavien varojen myöntämiseen ennestään näiden väestöryhmien omistuksessa olevien maiden parantamista varten.

III osa

Työhönotto ja työehdot

15 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion tulee kansallisen lainsäädäntönsä puitteissa ryhtyä erikoistimenpiteisiin suojellakseen tehokkaasti puheena oleviin väestöryhmiin kuuluvia työntekijöitä työhönottoon ja työehtoihin nähden niin kauan kuin nämä eivät voi päästä osallisiksi yleisestä lakisääteisestä työväensuojelusta.

2. Kunkin jäsenvaltion on parhaansa mukaan estettävä kaikenlainen asianomaisiin väestöryhmiin kuuluvien työntekijöiden ja muiden työntekijöiden välinen syrjintä, erityisesti mitä tulee

a) työnsaantiin, ammattitaitoa vaativat työpaikat mukaan luettuina;

b) samanarvoisesta työstä maksettavaan samaan palkkaan;

c) lääkintä- ja sosiaalihuoltoon, työtapaturmien ja ammattitautien torjuntaan ja niistä maksettaviin korvauksiin, työhygieniaan ja asunto-oloihin;

d) yhdistymisvapauteen ja oikeuteen vapaasti osallistua kaikkeen lailliseen ammatti-

yhdistystoimintaan sekä oikeuteen tehdä työehtosopimuksia työnantajien tai työnantaja-järjestöjen kanssa.

IV osa

Ammattikoulutus, käsityöammatit ja maaseudun teollisuus

16 artikla

Puheena oleviin väestöryhmiin kuuluvilla henkilöillä tulee olla samat mahdollisuudet kuin muilla kansalaisilla ammattikoulutuksen saantiin.

17 artikla

1. Milloin yleisesti sovellettava ammattikoulutusohjelma ei vastaa puheena oleviin väestöryhmiin kuuluvien henkilöiden tarpeita, on hallitusten järjestettävä erityiskoulutusmahdollisuuksia näille henkilöille.

2. Näiden erityiskoulutusmahdollisuuksien tulee perustua mainittujen väestöryhmien taloudellisten ympäristötekijöiden, sivistyksellisen tason ja eri ammattiryhmien todellisten tarpeiden huolelliseen tutkimiseen; niiden tulee erityisesti antaa asianomaisille tilaisuus tarpeellisen koulutuksen saantiin ammatteja varten, joihin näillä väestöryhmillä tiedetään ennestään olevan taipumuksia.

3. Näitä erityiskoulutusmahdollisuuksia on järjestettävä vain niin kauan kuin asianomaisten väestöryhmien sivistyksellisen tason kannalta on tarpeen; sulauttamisprosessin edistyessä ne on korvattava muille kansalaisille järjestetyillä koulutusmahdollisuuksilla.

18 artikla

1. Käsityöammatteja ja maaseudun teollisuutta on edistettävä puheena olevien väestöryhmien taloudelliseen kehitykseen vaikuttavina tekijöinä tavalla, joka tekee mahdolliseksi näille väestöryhmille kohottaa elintasoaan ja mukautua nykyaikaisiin tuotanto- ja markkinointimenetelmiin.

2. Käsityöammatteja ja maaseudun teollisuutta on kehitettävä niin, että mainittujen väestöryhmien kulttuuriperintö säilyy ja käsitöille ja teollisuudelle ominaiset taidearvot ja kulttuurin ilmentämismuodot jatkuvasti paranevat.

V osa

Sosiaaliturva ja terveyshuolto

19 artikla

Käytännössä oleva sosiaaliturvan järjestelmä on asteettain ulotettava koskemaan, mikäli mahdollista,

- a) puheena oleviin väestöryhmiin kuuluvia palkansaaajia;
- b) muita mainittuihin väestöryhmiin kuuluvia henkilöitä.

20 artikla

1. Hallitusten tulee huolehtia tyydyttävän terveyshuollon järjestämisestä puheena olevia väestöryhmiä varten.

2. Tällaisen huollon järjestämisen tulee perustua asianomaisten väestöryhmien sosiaalisten, taloudellisten ja sivistyksellisten olosuhteiden järjestelmälliseen tutkimiseen.

3. Terveysthuollon kehittämisen tulee tapahtua rinnan yleisten sosiaalista, taloudellista ja sivistyksellistä kehitystä tarkoittavien toimenpiteiden kanssa.

VI osa

Opetus- ja tiedoitusmenetelmät

21 artikla

On ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta asianomaisten väestöryhmien jäsenille turvataan mahdollisuus opetuksen saantiin kaikilla tasoilla tasa-arvoisina maan muun väestön kanssa.

22 artikla

1. Puheena olevien väestöryhmien opetus-suunnitelmat on sovitettava menetelmiin ja opetustekniikkaan nähden sen asteen mukaisiksi, jonka nämä väestöryhmät ovat saavuttaneet sosiaalisessa, taloudellisessa ja sivistyksellisessä sulautumisessa kansayhteisöön.

2. Ennen tällaisten suunnitelmien laatimista on yleensä suoritettava kansantieteellisiä tutkimuksia.

23 artikla

1. Puheena oleviin väestöryhmiin kuuluville lapsille on annettava luku- ja kirjoitusopetusta heidän äidinkielellään tai ellei tämä

ole käytännössä mahdollista ainakin sillä kielellä, jota ryhmä, johon he kuuluvat, yleisemmin käyttää.

2. On huolehdittava siitä, että siirtyminen äidinkielestä tai paikallisesta murteesta maan pääkieleen tai johonkin sen virallisista kielistä tapahtuu vähitellen.

3. Sikäli kuin on mahdollista on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin äidinkielen tai paikallisen murteen säilyttämiseksi.

24 artikla

Puheena olevia väestöryhmiä varten järjestetyn alkeisopetuksen päämääränä tulee olla sellaisten yleistietojen antaminen ja tietojen opettaminen lapsille, jotka auttavat heitä sulautumaan kansayhteisöön.

25 artikla

On suoritettava valistustyötä maan muiden väestöryhmien ja erityisesti niiden keskuudessa, jotka lähinnä joutuvat kosketukseen asianomaisten väestöryhmien kanssa, jotta saataisiin poistetuksi kaikki ennakkoluulot, joita niillä mahdollisesti on kysymyksessä olevia väestöryhmiä kohtaan.

26 artikla

1. Hallitusten on ryhdyttävä, ottaen tällöin huomioon puheena olevien väestöryhmien sosiaaliset ja sivistykselliset erikoispiirteet, toimenpiteisiin, jotta näille väestöryhmille selvitettäisiin heidän oikeutensa ja velvollisuutensa erityisesti työhön ja sosiaalihuoltoon nähden.

2. Tällöin on tarvittaessa turvauduttava kirjallisiin käännöksiin ja muihin näiden väestöryhmien kielellä tapahtuviin joukkotiedotusmenetelmiin.

VII osa

Hallinto

27 artikla

1. Tässä sopimuksessa mainituista asioista vastaavan valtion viranomaisen on perustettava tai kehitettävä elimiä, joiden tehtävänä on hoitaa kysymykseen tulevat ohjelmat.

2. Ohjelmiin tulee kuulua
a) asianomaisten väestöryhmien sosiaalista, taloudellista ja sivistyksellistä kehitystä tar-

koittavien sopivien toimenpiteiden suunnittelu, yhtenäistäminen ja täytäntöönpano;

b) lainsäädännöllisten tai muunlaisten toimenpiteiden ehdottaminen asianomaisille viranomaisille;

c) näiden toimenpiteiden täytäntöönpanon valvonta.

VIII osa

Yleiset määräykset

28 artikla

Niiden toimenpiteiden laatu ja laajuus, joihin on ryhdyttävä tämän sopimuksen täytäntöönpanemiseksi, on määrättävä jousta-

vasti ottaen huomioon kunkin maan erikoisolosuhteet.

29 artikla

Tämän sopimuksen määräysten soveltaminen ei saa vaikuttaa niihin etuihin, jotka taataan asianomaisille väestöryhmille muiden sopimusten tai suositusten nojalla.

30—37 artiklat

Nämä artiklat ovat samanlaisia kuin pakotyön poistamista koskevan sopimuksen (N:o 105) 3—10 artiklat sillä poikkeuksella, että kun sopimuksen N:o 105 9 artiklassa viitataan 5 artiklaan, vastaa se tämän sopimuksen artiklassa viittausta 32 artiklaan.

Suositus (N:o 104), joka koskee itsenäisissä maissa alkuasukkaina ja muiden heimoasteella tai vastaavissa oloissa elävien väestöryhmien suojelua ja sulauttamista

Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi

aloitettuaan Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston kokoonkutsutuna Genevessä 5 päivänä kesäkuuta 1957 neljänneksikymmenennen istuntokautensa,

päätettyään hyväksyä eräitä ehdotuksia, jotka koskevat itsenäisissä maissa alkuasukkaina ja muiden heimoasteella tai vastaavissa oloissa elävien väestöryhmien suojelua ja sulauttamista, mikä kysymys on kuudentena kohtana istuntokauden työjärjestyksessä,

päätettyään, että nämä ehdotukset laaditaan suosituksen muotoon, joka täydentää alkuasukas- ja heimoasteella olevia väestöryhmiä koskevaa sopimusta, 1957, sekä

todeten, että seuraavat normit on laadittu yhteistyössä Yhdistyneiden Kansakuntien, Yhdistyneiden Kansakuntien Elintarvike- ja maatalousjärjestön, Yhdistyneiden Kansakuntien Kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön ja Maailman terveysjärjestön kanssa asianomaista tasoa ja kunkin omaa alaa silmällä pitäen ja että niiltä aiotaan saada jatkuvasti apua edistettäessä ja varmistettaessa näiden normien soveltamista,

hyväksyy tänä 26 päivänä kesäkuuta 1957 seuraavan suosituksen, jonka nimenä on „Alkuasukas- ja heimoasteella olevia väestöryhmiä koskeva suositus, 1957”:

I. Valmistavia määräyksiä.

1. (1) Tämä suositus koskee

a) niiden itsenäisissä maissa elävien, kokonaan tai osittain heimoasteella olevien väestö-

ryhmien jäseniä, joiden sosiaalisten ja taloudellisten olojen kehitysaste on alhaisempi kuin maan muiden väestöryhmien ja joiden asema määräytyy kokonaan tai osittain niiden omien tapojen, perintätiedon tai erikoislainsäädännön mukaan;

b) niiden itsenäisissä maissa elävien, kokonaan tai osittain heimoasteella olevien väestöryhmien jäseniä, joita pidetään alkuasukkaina, koska he polveutuvat väestöstä, joka asui maassa tai sillä maantieteellisellä alueella, johon maa kuuluu valloituksen tai asutuksen tapahtuessa, ja jotka katsomatta siihen, millainen juriidinen asema heillä on, elävät enemmän tuon ajan yhteiskunta-, talous- ja sivistyselämän institutioiden mukaan kuin sen valtion, johon he kuuluvat.

(2) Tässä suosituksessa tarkoitetaan sanonnalla „osittain heimoasteella oleva” ryhmiä ja henkilöitä, jotka eivät vielä ole sulautuneet kansayhteisöön, vaikkakin ovat jo kadottamassa heimopiirteensä.

(3) Tämän momentin 1 ja 2 kohdissa mainittuja alkuasukas- ja muita kokonaan tai osittain heimoasteella olevia väestöryhmiä nimitetään seuraavassa „asianomaisiksi väestöryhmiksi”.

II. Maa.

2. On ryhdyttävä lainsäädännöllisiin tai hallinnollisiin toimenpiteisiin niiden de facto tai de jure ehtojen määrittämiseksi, joilla asianomaiset väestöryhmät saavat käyttää hyödykseen maata.

3. (1) Asianomaisille väestöryhmille on järjestettävä riittävän suuri maa-alue kasantoviljelyn harjoittamista varten siksi kunnes jokin parempi viljelysjärjestelmä voidaan ottaa käytäntöön.

(2) Niin kauan kuin osittain paimentolaisasteella elävien ryhmien vakinaista asutusta koskevia suunnitelmia ei ole toteutettu, on järjestettävä vyöhykkeitä, joilla tällaisten ryhmien karja voi vapaasti käydä laitumella.

4. Asianomaisten väestöryhmien jäseniä on kohdeltava samalla tavalla kuin maan muuta väestöä, kun on kysymys maanalaisten rikkauksien omistusoikeudesta tai etuoikeudesta tällaisten rikkauksien hyväksikäyttöön.

5. (1) Lukuunottamatta laissa määriteltäviä poikkeustapauksia on asetettava rajoituksia asianomaisten väestöryhmien jäsenille kuuluvien maiden välittömälle tai välilliselle vuokraamiselle näiden väestöryhmien ulkopuolella oleville henkilöille tai yhteisöille.

(2) Niissä tapauksissa, joissa vuokralleento sallitaan, on ryhdyttävä toimenpiteisiin kohtuullisen vuokran varmistamiseksi omistajalle. Yhteisömuutoksessa olevista maista saatut vuokrat on käytettävä sopivien säännösten mukaisesti sen ryhmän hyödyksi, joka omistaa maat.

6. On asetettava rajoituksia asianomaisten väestöryhmien jäsenten omistamien maiden kiinnittämiseksi, mikäli kiinnitys tulee näiden ryhmien ulkopuolella olevan henkilön tai yhteisön hyväksi.

7. On ryhdyttävä sopiviin toimenpiteisiin asianomaisiin väestöryhmiin kuuluvien viljelijöiden velkaantumisen estämiseksi. On luotava osuustoimintaan perustuvia luottojärjestelmiä ja annettava näille viljelijöille halpaa korkoisia lainoja, ammattiapua ja milloin on asiallista, valtion avustuksia, jotta he voisivat parantaa maittensa tuottoisuutta.

8. Nykyaikaiset, osuustoimintaan perustuvat tuotanto-, hankinta- ja markkinointimenetelmät on sovitettava, mikäli on sopivaa, asianomaisten väestöryhmien keskuudessa vallitseviin perinteellisiin maan ja tuotantovälineiden yhteisömuutoksen ja -käytön muotoihin sekä näiden perinteellisiin yhteistoiminta- ja keskinäisen avun järjestelmiin.

III. Työhönotto ja työehdot.

9. Niin kauan kuin asianomaiset väestöryhmät eivät pääse osallisiksi yleisestä lakisääteisestä työntekijäin suojelusta, on asianomaisiin väestöryhmiin kuuluvien työntekijöiden työhönotto järjestettävä säännöksillä, erityisesti toimenpiteillä, jotka tarkoittavat

a) toimilupajärjestelmän perustamista yksittäisiin työhönhankkijoita varten ja heidän toimintansa valvomista;

b) varotoimenpiteitä, joilla estetään työntekijöiden työhönoton vahingollinen vaikutus

heidän perhe- ja yhteiskuntaelämäänsä, muun muassa siten, että

i) kielletään työhönotto määrättyinä kausina ja määrättyillä alueilla;

ii) annetaan työntekijöille tilaisuus yhteyden ylläpitoon alkuperäisen yhteisönsä kanssa ja mahdollisuus osallistua sen tärkeimpiin heimonkeskeisiin toimintoihin; sekä

iii) varmistetaan työhön otettujen työntekijöiden huollettavina olevien henkilöiden suojelu;

c) alimman ikärajan vahvistamista työhön otettaville ja erikoisehtojen määräämistä niiden työntekijäin työhönotolle, jotka eivät ole aikuisia;

d) niiden ehtojen määräämistä, jotka työntekijäin tulee täyttää terveyteensä nähdessä työhön otettaessa;

e) työhön otettujen työntekijöiden kuljettusta koskevien säännösten vahvistamista;

f) varmuuden hankkimista siitä, että työntekijä

i) on oikein ymmärtänyt työehdot selostettaessa ne hänelle hänen äidinkielellään;

ii) hyväksyy työehtonsa vapaaehtoisesti ja täysin tietoisena niistä.

10. Niin kauan kuin asianomaiset väestöryhmät eivät pääse osallisiksi yleisestä lakisääteisestä työntekijäin suojelusta, on asianomaisiin väestöryhmiin kuuluvien työntekijöiden palkkoja ja henkilökohtaista vapautta suojeltava erityisesti seuraavilla toimenpiteillä:

a) palkka maksetaan säännönmukaisesti ainoastaan laillisilla maksuvälineillä;

b) palkan osittainenkin maksu alkoholin, alkoholipitoisten juomien tai vahingollisten rohtojen muodossa kielletään;

c) palkanmaksu anniskelupaikoissa tai kauppaliikkeissä muille kuin siellä työskenteleville työntekijöille kielletään;

d) palkkaennakkojen enimmäismäärästä ja takaisinmaksutavasta sekä siitä, missä määrin ja millä ehdolla palkanpidätyksiä voidaan sallia, annetaan määräykset;

e) työpaikkamyymälöiden tai muiden samanlaisten yrityksen yhteydessä toimivien elinten toimintaa valvotaan;

f) työntekijän tavallisesti käyttämien tavaroiden ja työkalujen pidättäminen tai takavarikoiminen velkaantumisen tai täyttämättömän työsopimuksen vuoksi kielletään, mikäli asianomainen oikeus- tai hallintoviran-

omainen ei ole etukäteen hyväksynyt tätä toimenpidettä;

g) työntekijän henkilökohtaisen vapauden loukkaaminen velkaantumisen nojalla kielellään.

11. Työntekijälle on taattava oikeus päästä palaamaan kotiseudulle työhönhankkijan tai työnantajan kustannuksella aina milloin työntekijä

a) tulee sairauden tai tapaturman johdosta työkyvyttömäksi ollessaan matkalla työpaikkakunnalle tai työsuhteen kestäessä;

b) todetaan lääkärintarkastuksessa työhön soveltumattomaksi;

c) ei hänestä riippumattoman syyn tähden saakaan työpaikkaa, sen jälkeen kun hänet on lähetetty toiselle paikkakunnalle työnsaantia varten;

d) on asianomaisen viranomaisen toteamuksen mukaan hankittu työhön vilpillisesti tai erehdyksessä.

12. (1) On ryhdyttävä toimenpiteisiin, joilla helpotetaan asianomaisiin väestöryhmiin kuuluvien työntekijöiden mukautumista nykyaikaisessa yhteiskunnassa noudatettaviin työsuhteperiaatteisiin ja -menetelmiin.

(2) Tarvittaessa on laadittava mallityösopimuksia neuvottelemalla niistä yhteisesti asianomaisten työnantajain ja työntekijäin edustajien kanssa. Näissä työsuopimuksissa on ilmoitettava sopimuspuolten oikeudet ja velvollisuudet samoin kuin ne edellytykset, joiden vallitessa työsuopimus voidaan purkaa. On ryhdyttävä tehokkaisiin toimenpiteisiin sopimusten noudattamisen varmistamiseksi.

13. (1) On ryhdyttävä voimassa olevan lainsäädännön mukaisiin toimenpiteisiin työntekijöiden ja heidän perheidensä vakinaisen asuttamisen edistämiseksi työpaikkakunnilla tai niiden läheisyydessä, milloin tällainen asuttaminen on työntekijöiden ja kysymyksessä olevan maan talouden kannalta edullista.

(2) Tällaisten toimenpiteiden yhteydessä on erityistä huomiota kiinnitettävä niihin pulmakysymyksiin, jotka liittyvät asianomaisiin väestöryhmiin kuuluvien työntekijöiden ja heidän perheidensä sopeutumiseen heidän uuden sosiaalisen ja taloudellisen ympäristönsä elämään ja työtapoihin.

14. Asianomaisiin väestöryhmiin kuuluvien työntekijöiden muuttoa on, milloin sen katsotaan olevan vastoin työntekijöiden ja heidän

yhteisönsä etua, hillittävä ryhtymällä toimenpiteisiin heidän alkuperäisten asuinalueidensa elintason kohottamiseksi.

15. (1) Hallituksen on perustettava julkisia, joko kiinteitä tai kiertäviä työnvälitystoimistoja alueille, joilta asianomaisiin väestöryhmiin kuuluvia työntekijöitä hankitaan työhön suuressa määrin.

(2) Näiden toimistojen ei tule ainoastaan auttaa työntekijöitä löytämään työtä ja työnantajia löytämään työntekijöitä, vaan niiden tulee myös

a) ratkaista, missä määrin maan muissa osissa vallitseva työvoimapula voidaan peittää asianomaisten väestöryhmien asumien alueiden käytettävissä olevalla työvoimalla aiheuttamatta sosiaalisia tai taloudellisia häiriöitä näille alueille;

b) antaa työntekijöille ja heidän työnantajilleen neuvontaa heitä koskevissa lakeihin, säännöksiin tai sopimuksiin sisältyvissä määräyksissä, jotka koskevat palkkaa, asunto-oloja, työtapaturma- tai ammattitautikorvauksia, kuljetusta ja muita työehtoja;

c) toimia yhteistyössä niiden viranomaisten kanssa, jotka valvovat asianomaisten väestöryhmien suojelua koskevan lainsäädännön soveltamista, ja tarvittaessa vastata asianomaisiin väestöryhmiin kuuluvien työntekijöiden työhönottoon ja työehtojen määrittämiseen liittyvän menettelyn valvonnasta.

IV. Ammattikoulutus.

16. Asianomaisia väestöryhmiä koskevan ammattikoulutusohjelman tulee sisältää suunnitelma näiden väestöryhmien jäsenten kouluttamisesta opettajiksi. Opettajille olisi annettava tietoja tietyistä teknillisistä menetelytavoista ja heidät olisi perehdytettävä, mikäli mahdollista, sellaisiin antropologisiin ja psykologisiin näkökohtiin, joita hyväksikäyttäen he voivat sovittaa opetuksensa näiden väestöryhmien erikoisoloja ja -tarpeita vastaavaksi.

17. Asianomaisiin väestöryhmiin kuuluvien jäsenten ammattikoulutus on järjestettävä, mikäli mahdollista, heidän asuinpaikkansa läheisyyteen tai työpaikoille.

18. Sulauttamisen alkuvaiheessa on tätä koulutusta annettava, mikäli mahdollista, asianomaisen ryhmän omalla kielellä.

19. Asianomaisten väestöryhmien ammattikoulutusohjelmat on suunniteltava rinnan niiden avustustoimenpiteiden kanssa, joiden tarkoituksena on valmistaa itsenäisille työntekijöille mahdollisuus hankkia tarpeellisia raaka-aineita ja työvälineitä ja auttaa palkansaaajia löytämään heidän ammattitaitoaan vastaavaa työtä.

20. Asianomaisten väestöryhmien ammattikoulutusohjelmat ja -menetelmät on laadittava rinnan pohjakoulutusohjelmien ja -menetelmien kanssa.

21. Sinä aikana, jolloin asianomaisten väestöryhmien jäsenet saavat ammattikoulutusta, tulee heidän, mikäli mahdollista, saada kaikkea mahdollista apua, stipendit niihin luettuina, voidakseen käyttää hyväkseen heille järjestettyjä koulutusmahdollisuuksia.

V. Käsityöammatit ja maaseudun teollisuus.

22. Käsityöammattien ja maaseudun teollisuuden edistämistä asianomaisten väestöryhmien keskuudessa tarkoitavilla ohjelmilla on erityisesti pyrittävä

a) parantamaan työtekniikkaa ja -menetelmiä sekä työoloja;

b) kehittämään kaikkia tuotannon ja markkinoinnin puolia, niihin luettuna luotonanto, asianomaisten suojele monopoleilta ja välittäjien kiskonnalta, raaka-aineiden hankinta kohtuullisilla hinnoilla, tuotteiden laatua koskevien säännösten vahvistaminen sekä mallien ja tuotteiden esteettisten erikoispiirteiden suojele;

c) edistämään osuuskuntien perustamista.

VI. Sosiaaliturva ja avustustoimenpiteet.

23. Sosiaaliturvan järjestelmän ulottamista koskemaan asianomaisten väestöryhmien työntekijöitä tulee edeltää tai seurata, olosuhteista riippuen, toimenpiteitä, joilla pyritään parantamaan näiden työntekijöiden sosiaalisia ja taloudellisia oloja yleensä.

24. Kun on kysymys itsenäisistä maataloustuottajista, on ryhdyttävä toimenpiteisiin

a) nykyaikaisten maatalousmenetelmien opettamiseksi;

b) välttämättömien tarvikkeiden, kuten työkalujen, karjan ja siementen hankkimiseksi;

c) toimeentulomahdollisuuksien turvaamiseksi sellaisten vahinkojen varalta, joita luonnonilmiöt saattavat aiheuttaa sadolle tai karjalle.

VII. Terveystenhoito.

25. On koetettava saada asianomaiset väestöryhmät perustamaan yhdyskuntiinsa paikallisia terveydenhoitotoimistoja tai toimikuntia valvomaan jäsentensä terveydentilaa. Näiden elinten perustamisen yhteydessä on harjoitettava sopivaa valistustoimintaa niiden mahdollisimman laajan käytön puolesta.

27. (1) On järjestettävä erityisiä koulutusmahdollisuuksia asianomaisten väestöryhmien jäsenten kouluttamiseksi terveydenhoitohenkilökunnan apulaisiksi lääkintö- ja sairaanhoitoalan ammattityöntekijöiksi, silloin kun nämä jäsenet eivät voi hankkia tätä koulutusta tavallista tietä.

(2) On pidettävä huolta siitä, ettei erityisten koulutusmahdollisuuksien järjestämisestä ole seurauksena, että asianomaisten väestöryhmien jäsenet menettävät mahdollisuuden saada koulutusta tavanomaista tietä.

27. Asianomaisten väestöryhmien parissa työskentelevän varsinaisen lääkintöhenkilöstön tulee saada koulutusta sellaisissa antropologisissa ja psykologisissa menetelmissä, joita käyttäen he pystyvät sovittamaan toimintansa näiden väestöryhmien sivistyksellisten erikoispiirteiden mukaiseksi.

VII. Opetus.

28. On järjestettävä ja rahoitettava teollista tutkimusta, jolla pyritään saamaan selville sopivimmat menetelmät asianomaisiin väestöryhmiin kuuluvien lasten opettamiseksi lukemaan ja kirjoittamaan sekä heidän äidinkieltänsä tai paikallisen murteensa käyttämiseksi opetuskielenä.

29. Asianomaisten väestöryhmien keskuudessa toimivien opettajien on saatava koulutusta sellaisissa antropologisissa ja psykologisissa meneteltytavoissa, joiden avulla he pystyvät sovittamaan työskentelynsä näiden väestöryhmien sivistyksellisten erikoispiirteiden mukaiseksi. Opettajat on hankittava, mikäli mahdollista, sanottujen väestöryhmien keskuudesta.

30. Valmistava ammattiopetus, joka koskee erityisesti maatalouteen, käsityöammatteihin, maaseudun teollisuuteen ja kotitalouteen liittyviä aineita, on otettava asianomaisten väestöryhmien pohjakoulutusohjelmaan.

31. Terveystieteiden alkeiden opettaminen on sisällytettävä asianomaisten väestöryhmien pohjakoulutusohjelmaan.

IX. Kielet ja muut tiedotusvälineet.

33. Mikäli on asianmukaista, on asianomaisten väestöryhmien sulautumista helpotettava.

a) rikastuttamalla niiden puhumien kielten ja murteiden teknillistä ja juriidista sanastoa;

b) laatimalla aakkoset näiden kielten ja murteiden kirjoittamista varten;

c) julkaisemalla näillä kielillä ja murteilla lukukirjoja, jotka on sovitettu asianomaisten väestöryhmien oppi- ja sivistystason mukaisiksi;

d) julkaisemalla kaksikielisiä sanakirjoja.

34. Audio-visuaalisia menetelmiä on käytettävä tiedotusvälineinä asianomaisten väestöryhmien keskuudessa.

X. Rajaheimot.

35. (1) Milloin on asianmukaista ja käytännössä mahdollista, on asianomaisten hallitusten tehtävä keskenään sopimus sellaisten puoliksi paimentolaisasteella olevien heimo-ryhmien suojelemiseksi, joiden perinteelliset asuma-alueet sijaitsevat valtioiden välisen rajan molemmilla puolilla.

(2) Tällaisilla toimenpiteillä on pyrittävä erityisesti

a) turvaamaan, että ne tällaisten ryhmien jäsenet, jotka työskentelevät toisessa maassa, saavat kohtuullisen palkan, joka on työskentelyseudulla voimassa olevien normien mukainen;

b) auttamaan näitä työntekijöitä parantamaan elinehtojaan tekemättä eroa heidän kansallisuutensa tai puoleksi paimentolaisen elämäntapansa perusteella.

XI. Hallinto.

36. On ryhdyttävä hallinnollisiin toimenpiteisiin joko perustamalla tarkoitusta varten virallinen elin tai yhtenäistämällä sopivasti muiden virallisten elinten toiminta, jotta

a) turvattaisiin asianomaisten väestöryhmien suojelua ja sulauttamista koskevien lainsäädännöllisten ja hallinnollisten määräysten noudattaminen;

b) varmistettaisiin asianomaisten väestöryhmien jäsenille maa-alueiden todellinen omistusoikeus ja muiden luonnonvarojen hyväksikäyttö;

c) hoidettaisiin näiden väestöryhmien omaisuutta ja tuloja, milloin se on tarpeellista heidän etujensa kannalta;

d) järjestettäisiin maksuton oikeusapu asianomaisten väestöryhmien jäsenille, jotka saattavat tarvita sellaista apua, mutta eivät voi maksaa siitä aiheutuvia kustannuksia;

e) luotaisiin ja ylläpidettäisiin opetus- ja lääkintöelimiä asianomaisia väestöryhmiä varten;

f) edistettäisiin tutkimuksia, joiden tarkoituksena on helpottaa mainittujen väestöryhmien elämäntavan ja niiden muuhun kansayhteisöön sulautumisen ymmärtämistä;

g) estettäisiin asianomaisiin väestöryhmiin kuuluvien työntekijöiden riisto, koska he eivät tunne sitä työskentely-ympäristöä, jonne heidät on siirretty;

h) valvottaisiin, mikäli on sopivaa, suojelua ja sulauttamisohjelman puitteissa sitä ihmisystävällistä tai voittoa tavoittelevaa toimintaa, jota yksityishenkilöt ja julkiset tai yksityiset yhteisöt harjoittavat asianomaisten väestöryhmien asumilla alueilla, ja yhtenäistettäisiin tällainen toiminta.

37. (1) Asianomaisten väestöryhmien suojelusta ja sulauttamisesta erityisesti vastuussa olevien kansallisten elinten käytettävissä tulee olla aluekeskuksia niillä alueilla, joilla näiden väestöryhmien määrä on suuri.

(2) Näiden elinten henkilökuntaan tulee kuulua virkamiehiä, jotka on valittu ja koulutettu näitä erikoistettavia varten, joita he joutuvat suorittamaan. Nämä virkamiehet on, mikäli mahdollista, palkattava asianomaisten väestöryhmien jäsenistä.